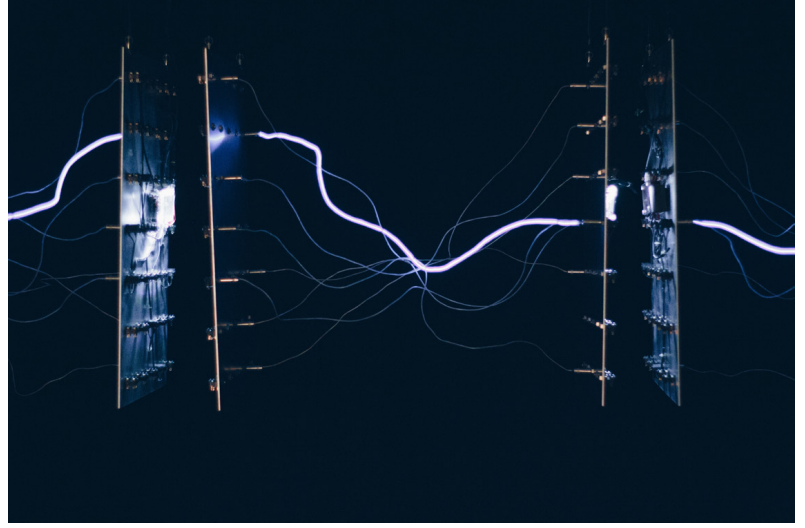

2018'den Bu Yana Ticarethane Tarifesine Uygulanan Zamlar

Elk. Elo. Müh. Ezgi Eylül Hasvatan
ezgihasvatan@gmail.com

Elektrik fiyatlarında tarife düzenlenmesinin ana amacı maliyetler üzerinden konutlar, sanayi ve ticarethane olarak adlandırabileceğimiz kısımlara maliyete yakın, bazen zararına veya maliyetlerin biraz üzerinde tarife düzenleyerek ve bunların yılın belli dönemlerinde açıklanmasıyla günümüzde önemli bir maliyet girdisi olana elektriğin ürün ve hizmetlere olan etkisinin hesaplanabilmesi beklenir. Açık ve şeffaf bir yönetimde elektrik üretim, iletim ve dağıtım maliyetleri bilinmekte ve tarifeler yoluyla teşvik edilecek edilecek sektörler belirlenmektedir. Elektrik enerjisinin önemi bellidir ve her kesim için ulaşılabilir, ucuz, kesintisiz ve kaliteli olmalıdır. Katma değer yaratan sanayi kesimine maliyete yakın tarife düzenlenmesi anlaşılabilir ancak ticarethane kesimi para kazanan (?) bir kesim olarak düşünüldüğünden olacak ki tarifeleri her yerde biraz daha yüksek olmaktadır. Bununla beraber elektrik, üretiminden dağıtımına kadar sürekli yatırım ve yenilenme isteyen bir sektördür ve fiyatının belirlenmesinde daha değişik etmenler olduğu bilinmektedir.

Bu amaçla faturalarda ilk önce her türlü ayrıntı açık açık belirtiliyordu. Ancak kayıp-kaçak tutarı gibi tüketicinin istemi dışında dağıtım şirketlerinin önleyemediği kaçak kullanımı ödememek için davalar açılınca, TRT payına karşı çıkılınca her şey karartılarak çok basitleştirilip sunulduğundan bu tip davaların önüne geçilmek istenmiştir. Tüketici açısından ise fa-

turalarını analiz etmek uzmanlaşmayı gerektirmektedir(!)

Aşağıda 2018 yılından bugüne kadar ticarethane tarifesindeki değişiklikler incelenmeye çalışılmıştır.

2018 Ocak ayı itibariyle tek tırım tek zamanlı OG (Fatura üzerinde yazan ABONE GRUBU 4 OG TTTZ Ticarethane) aboneliği için fatura incelendiğinde dağıtım bedeli, aktif be-

del ve fonlar dâhil tutarın (Faturada ara toplamda gözükken tutarın Aktif bedel kWh'e bölümünün) 36,26 krş + KDV olduğu görülebilir. Bu rakam Ekim 2019'da 76,02 + KDV kuruşa yükselmiştir. Geçtiğimiz yıldan 2019 Ekim ayına fatura tutarının %209 rekor zamma ulaştığı görülebilir.

Aktif Bedel, dağıtım bedeli ve fonlar dahil fiyatı EPDK sitesinde bulunan Elektrik Esas Tarife tablolarında görmemiz mümkün değildir. Tarife tablolarında ancak çıplak fiyatları bulmak mümkündür. EPDK'nın sitesinde yayınlanan son tebliğde Aktif bedelin 52,4391 krş dağıtım bedelinin ise 19,381 krş olduğu görülebilir.

Eylül 2019 itibariyle dağıtım bedelinin de aktif bedelin içine giydirilmesiyle durum iyice karışık hale gelmiştir. 2018 yılında 6 kere değişen Elektrik Tarifesine alışmaya çalışırken bu yıl Son kaynak Tarifesi, Çok Zamanlı

Aylar	kWh/krş	Aylar	kWh/krş	Aylar	kWh/krş
Ocak 18	36,26 +kdv	Ocak 19	57,53 +kdv	Ocak 20	76,01 +kdv
Şubat 18	36,26 +kdv	Şubat 19	57,53 +kdv	Şubat 20	76,01 +kdv
Mart 18	36,26 +kdv	Mart 19	57,53 +kdv	Mart 20	76,01 +kdv
Nisan 18	37,36 +kdv	Nisan 19	57,53 +kdv	Nisan 20	76,01 +kdv
Mayıs 18	37,36 +kdv	Mayıs 19	57,53 +kdv	Mayıs 20	76,01 +kdv
Haziran 18	37,36 +kdv	Haziran 19	57,53 +kdv	Haziran 20	76,01 +kdv
Temmuz 18	37,36 +kdv	Temmuz 19	66,16 +kdv	Temmuz 20	76,01 +kdv
Ağustos 18	42,58 +kdv	Ağustos 19	66,16 +kdv	Ağustos 20	76,01 +kdv
Eylül 18	48,54 +kdv	Eylül 19	66,16 +kdv	Eylül 20	76,01 +kdv
Ekim 18	57,53 +kdv	Ekim 19	76,01 +kdv	Ekim 20	+kdv
Kasım 18	57,53 +kdv	Kasım 19	76,01 +kdv	Kasım 20	+kdv
Aralık 18	57,53 +kdv	Aralık 19	76,01 +kdv	Aralık 20	+kdv

Tarife, Çift Terim, PTF YEKDEM, BTV yüzdeliğim doğru mu gibi konular öne çıkmaya başlamıştır.

Tarife, tek zaman ve çok zaman (üç zamanlı) olarak değişmektedir. Tek zamanlı tarifede elektrik faturasında her saat tüketiminizin aynı sayı ile çarpılıp faturalandırılmaktadır. Nisan 2020 itibari ile Tek Terim Tek zaman Aktif Bedel Tutarı (çıplak tutar içinde dağıtım bedeli ve fonlar bulunmamaktadır.) 52,4391 kuruştur. (Yalnız faturada bu rakamı görebilmek mümkün değildir çünkü artık faturaya bakıldığında içinde dağıtım bedeli ve aktif bir arada bulunmaktadır.)

Çok zamanlı veya üç zamanlı tarife ise bir günün 3 farklı saat diliminde ayrı ayrı hesaplama yapılmaktadır. Burada amaç elektrik üretiminin yeterli olmadığı ve/veya tüketim eğrisinin tepe noktasını düşürmek ve düzeltmektir. Tüketime yoğun olduğu akşam saatlerinde pahalı enerji fiyatı, düşük olduğu gece saatlerinde daha ucuz enerji fiyatı uygulanmaktadır. Gece üretimi olan vardiyalı tesislerde bu tarife avantajlıdır.

Gündüz tarifi (06:00 ile 17:00 saatleri arası) elektriğin kw'ı 53,0499 kuruştur. Puant tarifi (17:00 ile 22:00 saatleri arası) elektriğin kw'ı 88,0404 (çok yüksek fiyatlı) kuruştur. Gece tarifi (22:00 ile 06:00 saatleri arası) elektriğin kw'ı 25,2094 (düşük fiyatlı) kuruştur. Puant tüketiminin geceye aktarılamaması durumunda çok daha yüksek faturalara maruz kalılabilecek bir tarife gurubudur. Çok dikkat edilmesi gerekir.

Tüketimi yüksek olmayan ve gece çalışmaları da olmayanlar ister tek zamanlı isterse çok zamanlı tarifeden alsınlar sabit fiatlardan faturalandırılır. Tarifelendirilmede göz önüne alınan bir husus da tüketicinin tüketim eğrisinin puant satılarda düşürülmesinin yanısıra tüketileceği en yüksek

gücün de bilinmesidir. (Demand Side Management; DMS) Tüketicinin taahhüt ettiği en yüksek gücün belirlendiği tarifeye çift terimli tarife denilmektedir.

Tek terim ise mevcutta her kullanıcının aksini belirtmediği halde tabii olduğu terim sınıfıdır.

Yüksek tüketimli tüketiciler, daha avantajlı olması nedeniyle İster başka tedarikçiden elektrik tedarik edilsin, ister SKTT müşterisi olunsun, ister üç zamanlı tarifeye tabii olunsun faturanın terimine karar verebilirler. Çift Terimde ise ilk olarak tek terimdeki gibi aktif tüketimler, ikinci olarak da demand'ların (ay içinde çektiğiniz maksimum güç) incelenerek belirlenebilecek olan sözleşme gücünüzün belli bir rakamla çarpılarak elde edilecek miktarın toplamı olacaktır. Sadece özel trafolu müşteriler için kullanılabilen bir sınıftır. Yılda 3 defa (Terim değişikliği yapıldığı takdirde 9'a kadar değişiklik yapılabilir) sözleşme gücü değiştirilebilir.

Çift terime geçiş yaptığınızda dağıtım bedeliniz %20 oranında düşecektir ama bu düşüşün yanında bir de güç bedeli diye bir kavram faturanıza dahil olacaktır. Temmuz 2020 için tek terim dağıtım bedeli tutarı 18,04 kuruştur. Çift terim dağıtım bedeli tutarı ise 14,46 kuruştur. Yani önceden demandınızı dağıtım şirketinize haber vermeniz durumunda dağıtım bedelinizi %20 daha indirimli olarak kullanabilirsiniz. Belirlediğiniz demandınız yani sözleşme gücünüz; 533,4459 kuruş ile çarpılıp faturanıza ekleniyor eğer sözleşme gücünüzü o ay içinde aşarsanız da sözleşme gücü üzerinde kalan demandınızın kw'ı güç bedelinin iki katı olan 1066,8918 kuruş ile çarpılıp faturanıza güç aşım bedeli olarak eklenecektir. Bu işlemler yapılmadan önce elektrik perakende ve dağıtım şirketleriyle içerideki teminat

mektubu ile ilgili olarak da görüşmek gerekmektedir.

Eğer ikili anlaşma son takvim yılında yapılmamışsa en yüksek elektrik faturanızın iki katı kadar teminat mektubu istenecektir.

Son Kaynak Tedarik Tarifesi (SKKT) Nedir?

Tarifelerin yukarıda açıklanan şekliyle uygulanması eskiden beri yapılmaktadır. Serbestleşme adı altında elektrik ticareti yapılamaya başlandığından beri yeterince kaynak ayrılamaması nedeniyle üretim-iletim-dağıtım bütünlüğü ayrıştırılmış ve özel sektör eliyle yatırımların yapılması amaçlanmıştır. Bu senaryonun işleme çok zor olacağından hevesle bu sektöre atılan özel sektör zorlanmış ve çeşitli teşvikler verilmek zorunda kalmıştır. Bu yatırımların yenilenebilir kaynaklarla olması durumunda bunlara verilen garanti fiyatların karşılanabilmesi için önce çok yüksek tüketimli sonra da daha düşük tüketimli gruplara YEKDEM adı altında ilave getirilmiştir. Bu garantili fiyatları ödeyebilmek amacıyla yeni bir tarifeye geçilmiştir.

7 Milyon kWh tüketimini aşan müşteriler zorunlu olarak SKTT'yi kullanacaklardır. İlerleyen dönemde de bu rakamın daha da aşağı ineceği öngörülüyor. Bu tüketimin altında kalıp Son Kaynak Tarifesine dâhil olmayan düşük tüketimli müşteriler de bu formül ile dilerlerse elektrik alımı yapabilirler.

Formül Nedir ?

Elektrik Enerji Aktif Bedel kwh/krş = (PTF + Yekdem) x KBB

**Elektrik faturasında bu bedelin üstüne dağıtım bedeli ve fonlar eklenecektir. Bbu formül sadece çıplak aktif bedeldir.

PTF = Piyasa Takas Fiyatı

Yekdem = Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması

KBB = Kar Marjı

Aktif Bedel MW/TL		PTF+Yekdem	% Avantaj/Dezavantaj Tutarı	Aktif Bedel MW/TL		PTF+Yekdem	% Avantaj/Dezavantaj Tutarı	Aktif Bedel MW/TL		PTF+Yekdem	% Avantaj/Dezavantaj Tutarı
Ocak 18	230,995	217,79	5,7%	Ocak 19	410,231	303,64	26,0%	Ocak 20	520,613	373,63	28,2%
Şubat 18	230,995	214,92	7,0%	Şubat 19	410,231	326,6	20,4%	Şubat 20	520,613	375,623	27,8%
Mart 18	230,995	224,33	2,9%	Mart 19	410,231	346,37	15,6%	Mart 20	520,613	384,651	26,1%
Nisan 18	244,738	248,94	-1,7%	Nisan 19	396,676	328,84	17,1%	Nisan 20	524,391	414,473	21,0%
Mayıs 18	244,738	248,46	-1,5%	Mayıs 19	396,676	351,48	11,4%	Mayıs 20	524,391	433,88	17,3%
Haziran 18	244,738	258,17	-5,5%	Haziran 19	396,676	331,74	16,4%	Haziran 20	524,391	403,38	23,1%
Temmuz 18	244,738	264,62	-8,1%	Temmuz 19	466,585	366,04	21,5%	Temmuz 20	536,809	400,36	23,7%
Ağustos 18	285,193	367,27	-28,8%	Ağustos 19	466,585	365	21,8%	Ağustos 20	536,809	411,86	21,5%
Eylül 18	340,342	383,21	-12,6%	Eylül 19	466,585	358,68	23,1%	Eylül 20	536,809	384	26,8%
Ekim 18	426,825	366,92	14,0%	Ekim 19	538,112	350,51	34,9%	Ekim 20	536,809	388	26,0%
Kasım 18	426,825	338,31	20,7%	Kasım 19	538,112	349,76	35,0%	Kasım 20	536,809	405	22,8%
Aralık 18	426,825	308,54	27,7%	Aralık 19	538,112	345,8	35,7%	Aralık 20	536,809	395	24,7%

Son kaynak tedarik tarifesinin hesaplanmasında;

PTF yani piyasa takas fiyatı her ay her saatte farklı bir rakam olarak belirlenmektedir. Ayın 30 gün olduğu varsayılarak, bir ayda 30 gün 24 saatten toplam 720 ayrı saat vardır. Piyasa'nın belirlediği saatlik PTF'ler ile o saatlerdeki tüketimler çarpılır ve o ayki tüketime bölünüp ağırlıklı ortalama PTF belirlenir ve üzerine alım garantisi verilen yenilenebilir enerji kaynaklı üreticilere verilecek YEKDEM bedeli eklenir. PTF ve Yekdem toplandıktan sonra belli bir kar marjı ile bu formül çarpılır. Maksimum %9,38 olan bu kar marjının tedarikçi şirketlerin promosyonlarına (yüzde iskonto) bağlı olarak bir miktar düştüğü, hatta ön ödemeli formülle eksi değerlere bile ulaştığı görülmüştür.

Bazı örnekler vermek gerekirse;

Yüzde İskonto: Temmuz 2020 itibarıyla ulusal aktif birim fiyat 53,68 kuruştur. Tedarikçi firma teklif ettiği iskonto üzerinden elektrik faturanızı

faturalandırır. (Not: Elektrik perakende firmaları sadece aktif bedel fiyatlarında ve fonlarda etkilidir asla dağıtım bedeli, güç bedeli gibi fatura kalemlerinde etki sağlayamazlar, bu yüzden aktif bedele uygulanacak %5'lik bir indirim fatura dip toplamında ancak %3,7'lik bir indirimde tekabül edebilir.)

Sabit fiyatlı teklif : Bu teklif ile yıl boyunca sabit bir fiyattan elektrik satın alınabilir. Cazip gözükse de aksi durumlar yaşanabilmektedir. Firmalar yıl içinde gelecek zamlardan etkilenmemek adına sabit fiyatlı anlaşma yapmayı uygun görebilirler. Çünkü elektrik maliyetleri artık önemli olduğundan bunu sabitlemek isteyebilirler. Her şey yolunda giderse sorun yok ama EPDK bazen dağıtım firmalarının zararlarını azaltmak amacıyla aktif enerji fiyatını indirip dağıtım bedelini yükseltme yoluna gidiyor. Halkımıza bu durum elektrikte zam olmadıkça şeklinde duyurulsa bile dağıtım bedeli zorunlu olarak ödendiğinden anlaşma yapılan sabit fiyat bu defa ulusal

tarifeden daha yüksek kalıp zararları sonuçlanabiliyor. Ticarete kar ve zarar ortak derler(!)

PTF ve Yekdem'in Avantaj Tutarları

Tabloda da gördüğümüz üzere 2018 yılında ulusal tarifeyi %28 kadar üstüne çıkıp PTF Yekdem tarifesi dezavantaj sağlamıştır. Lakin 2019'dan bu yana %35'lere kadar ulusal tarifeden avantajda kalabilmiştir. Turuncu renk ile boyanan yerler tahmini rakamlardır, gerçekleşmemiştir.

BTV (Belediye Tüketim Vergisi) ya da diğer adıyla ETV'nin doğruluğunun kontrolü da gerekebilir. Sanayi tarifelerinde %1 olan BTV, ticarethanelerde %5 olarak uygulanmaktadır. Ticarethane tarifesinde bazı tüketicilerin BTV'yi %5 üzerinden değil de %1 üzerinden ödeyebilecekleri durumlar vardır. Elektrik ve havagazı tüketim vergisinin oranı, vergiye tabi tüketilen elektrik ve havagazının satış bedeli üzerinden %5'tir ama bazı çalışma alanlarında Resmi Gazetede %1 uygulanabileceği ile ilgili madde bulunmaktadır.